

VYBRANÁ DOPORUČENÍ PRO PSANÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

(pomůcka pro předmět VF391 Bakalářský seminář)

1. Závěrečná práce je odborný text, který je určitým způsobem stylizovaný, čímž se liší od jiných druhů textů, např. novinového článku nebo beletrie.
- 1.2. Text by měl být srozumitelný. Dobrý autor se vyjadřuje tak, že čtenář pochopí, co zamýšlel napsat, pochopí jeho myšlenky, postupy, argumenty, závěry. Pojmy, vztahy, argumenty, jevy atd. by měly být vysvětleny nejen správně, ale také dostatečně, aby byly jasné. V odborné práci se používají odborné pojmy zavedené v té či oné vědecké disciplíně nebo profesi. Navíc, o odborných záležitostech je nutné vyjadřovat se bezchybně.
- 2.3. Není vhodné používat příliš dlouhých vět nebo souvětí. Je lepší rozvést myšlenku v kratších, přehlednějších větách. V rozsáhlejší pojednání nebo výkladu myšlenky je vhodné raději víckrát zopakovat podmět ve větě, než nechat čtenáře na pochybách, o kom nebo o čem se ve větě mluví. Je dobré vyhýbat se také přílišnému používání zájmen místo podstatných jmen v podmětu.
- 3.4. Klíčové pojmy, které jsou v práci používány nebo které jsou důležité pro zpracovávané téma, musí být definovány. Definice pojmů může být uvedena např. v Úvodu, v první “teoretické” nebo “přehledové” kapitole nebo při první příležitosti, kdy se pojem v textu vyskytne. Není třeba definovat pojmy obecně známé nebo běžně používané, u kterých se obvykle nepředpokládá, že by jim mohly být přikládány různé významy. Podobně, není třeba citovat základní definice či charakteristiky z běžně používaných učebnic (na ty je možno pouze odkázat). Pokud však některému pojmu mohou různí autoři či odborníci dávat odlišné významy, je třeba vždy vymezit význam pojmu v kontextu závěrečné práce. Při tom je možné odkazovat na relevantní prameny.
- 4.5. Pokud se v textu používají zkratky nebo „zástupný“ pojem pro delší slovní spojení, je nutné, aby bylo vysvětleno, co znamenají (pokud nejde o zkratky, které se běžně používají, např. HDP), a to buď v textu při prvním použití pojmu (pak se do závorky uvede zkratka, která se dále bude pro pojem používat) nebo ve zvláštním seznamu zkratk.
- 5.6. V závěrečné práci jako odborném pojednání je třeba dodržovat gramatické normy. Užitečnou pomůckou jsou např. pravidla českého pravopisu.

6.7. Aby byl text jazykově pestřejší, je možné při psaní používat slovník cizích slov nebo slovník synonym.

7.8. Závěrečná práce by měla být psána stylem odpovídajícím odbornému textu – styl textu by měl být věcný a bezpříznakový, není vhodné používat sdělení obrazných nebo přenesených, např. metafor, ironie, přirovnání apod. Jevy či skutečnosti by měly být nazývány běžným pojmenováním, aby nemohlo dojít k různým interpretacím. Styl odborného pojednání si lze osvojit četbou odborných pramenů, např. učebnic, monografií, příspěvků v odborných časopisech, sbornících apod. Méně vhodné jsou články v novinách nebo časopisech pro širokou (laickou) veřejnost.

8.9. Závěrečná práce by měla být psána spíše neosobně – používají se obraty jako např. “lze konstatovat”, “lze shrnout”, “je třeba říci”, “je třeba – možné uvést”, “jeví se”, “dá se soudit”, “dá se odvodit”, “vyplývá, že...” apod. Je však možné používat slovesa v první osobě množného čísla nebo pro vyjádření vlastního názoru i v první osobě jednotného čísla. Někdy se používá jako podmětu slovo “autor” (např. “autor se domnívá, že...”).

9.10. Autor by se měl vystříhat toho, aby psal jako autor, kterého cituje. Je možné, že autor přejímá někdy styl autorů, které zpracovává, které cituje. Dokonce se může stát, že závěrečné práce se skládá převážně z citací a méně zdařilých parafrází různých autorů a celkově je závěrečná práce stylisticky nekonzistentní. Autor by měl v celé práci používat vlastní, jednotný styl vyjadřování.

10.11. Při překládání z cizího jazyka je třeba “vyjadřovat se česky” – tzn. používat česká slova, obraty, konstrukce vět apod. Při překládání odborných pojmů je třeba dodržovat už užívané překlady. Pokud takové ještě neexistují, může si autor pojem přeložit sám. V takovém případě je vhodné uvést do závorky nebo do poznámky pod čarou původní pojem.

11.12. Text práce je třeba členit do odstavců, čímž se oddělují jednotlivé myšlenky, problémy apod. Je vhodné používat také různých forem odrážek nebo číslování (ale odrážky musí být součástí souvislého textu) .

12.13. Různé vsuvky, odbočky, okrajové či méně významné myšlenky je možné z vlastního textu přesunout do poznámek pod čarou, které je vhodné umístit dole na stránku (je možné je dát na konec kapitoly nebo i celé práce, ale četba se pak může stát trochu nepohodlnou). K poznámkách pod čarou viz dále.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

13.14. Doporučuje se nechat práci přečíst kolegům, kamarádům nebo rodičům apod., kteří svými poznámkami a připomínkami mohou upozornit autora na chyby, faktické i gramatické, nebo na nesrozumitelnost či nejasnost textu.

Používání poznámek pod čarou

1. Poznámky pod čarou lze využít v následujících případech:

- uvedení bibliografické citace k odkazu na pramen v textu: tento způsob odkazování je výhodný, pokud se na daný pramen odkazuje v textu jednou, resp. velmi zřídka, pro častější odkazování na prameny a v případě, používá-li se přímo v textu jména citovaného autora, je vhodnější způsob (jméno, rok),
 - pro odkazování na další prameny, na jiné části závěrečné práce, tj. uvedení poznámek typu: “další podrobnosti viz tam a tam, viz také tu a tu kapitolu nebo stránku”, vhodné jsou tady zkratky “viz” a “srov.”,
 - pro uvedení citátů, které by v textu narušovaly souvislost textu,
 - k rozvedení myšlenky: uvádí se zde vzhledem k textu okrajové myšlenky nebo úvahy, které jiným způsobem vyjadřují myšlenky v samotném textu,
 - pro uvedení případných vysvětlujících poznámek, naznačení jiných názorů na věc, připomenutí neúplnosti vlastních myšlenek, uvedení technických detailů (např. modelů) nebo doplňujícího komentáře apod.,
 - překlad citátu nebo naopak uvedení originálu citátu, je-li to nutné,
 - poděkování nebo odkaz na osoby, které autora inspirovaly k myšlenkám, názorům, navedly na řešení atd.
2. V poznámkách pod čarou se neuvádí důležité, zásadní myšlenky – ty by měly být přímo ve vlastním textu práce.
3. Poznámky pod čarou by neměly být samoučelné a zbytečné, musí být z hlediska práce významné a vztahovat se k tématu.
4. Poznámka pod čarou by neměla být příliš dlouhá. Pokud je doplňující informace rozsáhlejší, uvedeme ji místo v poznámce pod čarou v příloze.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Psaní úvodu a závěru závěrečné práce

Úvod a závěr jsou důležité části závěrečné práce. Stručně mají vystihnout, o čem práce je, co se v ní řeší a s jakým výsledkem. Úvod a závěr musí být konzistentní, tj. ze závěru by mělo vyplynout, zda autor splnil cíl, který si v úvodu vytýčil. Úvod má podobnou strukturu jako projekt (viz pracovní text č. 1), tzn. že projekt využijeme k napsání úvodu. Avšak je třeba ho případně upravit, pokud v průběhu psaní došlo k odchýlení od projektu. Dále, úvod se nečlení do kapitol, pasáže nemají nadpisy. Úvod se obvykle píše v přítomném čase a používá se oznamovací způsob.

V závěru je vhodné shrnout poznatky z jednotlivých kapitol, resp. učinit dílčí závěry z jednotlivých kapitol. Samozřejmě závěr obsahuje celkové shrnutí a celkové závěry. K jednotlivým cílům by měly být uvedeny výsledky a závěry. Není vhodné, aby v závěru byla tvrzení, která nelze podložit výsledky vlastního výzkumu. V závěru lze na základě výsledků formulovat doporučení pro praxi nebo teorii. V závěru lze vyslovit vlastní názory, avšak je třeba podložit je argumenty.

Úvod, ani závěr se nečíslují.

Abstrakt závěrečné práce

Abstrakt je stručnou charakteristikou práce. Měl by co nejlépe vystihovat obsah práce, protože bývá vodítkem při hledání pramenů (viz pracovní text č. 2.) Stručný, resp. krátký abstrakt lze napsat např. takto:

Výzkumný problém = Jedním z hlavních argumentů ve prospěch veřejného financování terciárního vzdělání je existence pozitivních externích efektů. Za pozitivní externí efekty lze mj. považovat zvýšení mezd v ekonomice v důsledku vyšší produktivity práce osob s terciárním vzděláním.

Cíl práce = Záměrem této bakalářské práce je zjistit, zda lze přírůstek mezd v ČR považovat za pozitivní produkční externí efekt související s terciárním vzděláním.

Metoda = Pro identifikaci a kvantifikaci externích efektů je použit tzv. „přístup konstantního složení“ Cicconeho a Periho (2002), který spočívá v odhadu vlivu změny v průměrném vzdělání na změnu v průměrné mzdě za konstantní kvalifikační struktury zaměstnanců.

Data = Analyzována jsou individuální data zaměstnanců v ČR za období 1996 a 2006.

Výsledek = Analýza neodhalila statisticky významný vliv změny v průměrném vzdělání na průměrné mzdy ve městech přizpůsobené konstantnímu složení kvalifikace zaměstnanců. Výsledky analýzy tak

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

nepotvrzují existenci pozitivních produkčních externích efektů z terciárního vzdělání na úrovni měst v ČR.